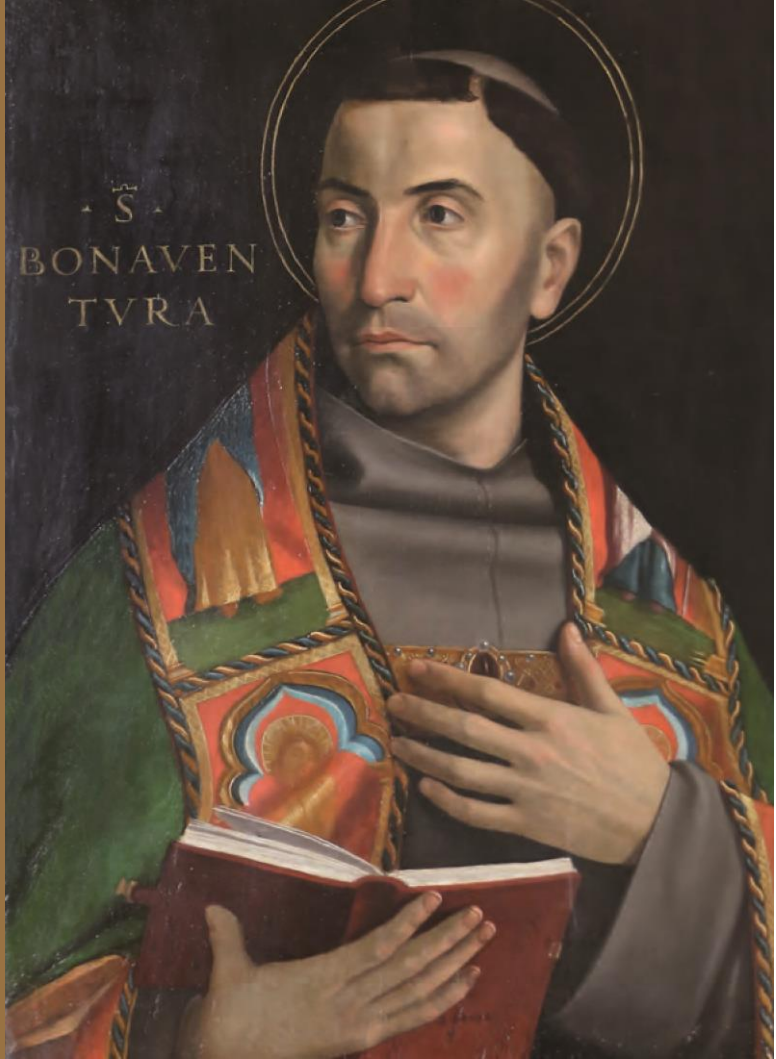

1274
2024

750°

Sint Bonaventura

Een relevante stem voor het heden

Een brief van de ministers-generaal van de eerste en derde orden, bij gelegenheid van de herdenking van de 750^e sterfdag van de heilige Bonaventura.

Lecto genua
mea ad do
minū prem
dñi nri ihu
xpi ex quo oī
pinitas in celo et in terra
noīatur vt det vobis scđz
diuicias glē sue virtutē co
roborari per spm ei⁹ in
īteriori hoīe habuere xpm p
fidē in cordibz vris in cari
tate radicati et fundati
vt possitis pprehendere
cū oībus scīs que sit lon
gītudo latitudo sublimi
tas et profudū Dare etiā
freminere scie mītatē xpi
vt impleamini in oēm
plenitudinē dei Magn⁹
doctor gentiū et predi
tor veritatis diuino imple
tus spū tāquā vas elec
tū et scīficatū in hoc ver
bo aperit sacre scriptu
re que theologia dicit
ortū pgressū et statū in
sinuans ortū septure que
attendit scđm influēciā
bīssie trinitatis p gres

su aut scđm exigēciam
hūane capacitatis. sta
tū vero siue fructū scđm
sup habūdanciā sepleis
sime felicitatis Virtus nā
q̄ nō est p hūanā inuesti
gacionē s̄ p diuinā reue
lacionē que fluit a p̄elu
minū ex quo oīs p̄initas
in celo et in terra noīatur
a quo per filiū ei⁹ ihu xpm
manat in nos sps scīs et
per spm scđm didēte et dis
tribuentē dona singulis
put vult dat⁹ fides. et per
fidē hāitat xpc in cordibz
nris. Hec ē noticiā ihu xpi
ex q̄ originalit⁹ manat fir
mitas et intelligēcia tota
sacre septure Vnde et in
possibile ē qd̄ aliq̄s i ip̄as
ingrediat⁹ agnoscendā n̄
prius fidē xpi habeat sibi
infusa tāq̄ tota sacre septure
lucernā et ianuā et etiā
fundamētū Est enī ip̄a
fides oīm scđalū et luā
cionū q̄ diu peregrinam⁹
a dño fundamētū stabili
ens et lucerna dirigens

*Aan alle broeders van de
franciscaanse eerste en de derde
orden en aan alle broeders en
zusters van de franciscaanse
familie*

1274
2024
750

De 750ste gedenkdag van het overlijden van de serafijnse leraar, Bonaventura, († 15 juli 1274) geeft ons de gelegenheid om niet alleen zijn dienstbaarheid aan de Orde en de gehele Kerk te herdenken en te vieren, maar ook om hem opnieuw voor te stellen als een geschenk dat nog steeds relevant is voor onze tijd.

Tijdens de internationale conferentie ter gelegenheid van de 700ste herdenking van zijn sterfdag, in 1974, beval paus Paulus VI de heilige Bonaventura aan "aan alle kinderen van de Kerk [...] opdat zij, door zorgvuldige overdenking van zijn boodschap, een doeltreffend getuigen van het geloof kunnen worden, zowel in de Kerk als in de wereld."

In het bewustzijn van zijn belang, maar ook in het besef dat Bonaventura niet altijd de aandacht en waardering krijgt die hij verdient, zelfs niet in onze eigen kring, willen we de uitnodiging van paus Paulus VI aanvaarden door enkele reflecties te delen over Bonaventura's leven en boodschap, in de overtuiging dat dit, voor ons franciscaanse broeders, nuttig zal zijn in onze toewijding aan de Kerk en de wereld.

Het is niet gemakkelijk om in een paar regels de theologische en franciscaanse rijkdom weer te geven die in de negen delen van zijn *Opera omnia* besloten ligt. We hebben er daarom voor gekozen om enkele aspecten te belichten van de drie belangrijkste terreinen waarop Bonaventura actief was, in chronologische volgorde van hun ontwikkeling.

1274
2024
750

Allereerst was Bonaventura leraar theologie aan de universiteit van Parijs tot 1257. Hij trad terug uit die functie, toen hij gekozen werd tot minister-generaal van de orde, een functie die hij tot het einde van zijn leven onafgebroken bekleedde. In de tijd dat hij deze twee verbintenissen aanging, openbaarde hij zich ook als mysticus – het derde terrein van zijn activiteiten dat aan de orde en de Kerk ten goede kwam. Hierdoor was hij in staat om zijn ervaring van God ten dienste te stellen van anderen, vooral door geestelijke leiding te geven.

Deze brief biedt ons ook de gelegenheid om onze dankbaarheid te betuigen aan de vele geleerden, broeders en leken, die zich de afgelopen vijftig jaar met passie en doorzettingsvermogen hebben ingezet voor deze grote en complexe theoloog, broeder en mysticus. Daardoor is zijn herinnering levend gehouden en de rijkdom en relevantie van zijn denken werd erdoor aangetoond.

Meester in de theologie: met zijn geest op weg naar God

Bonaventura werd in 1217 geboren in Bagnoregio, een klein en zeer schilderachtig stadje in Midden-Italië, niet ver van Viterbo. In het jaar 1235 werd hij, hier tot door de financiële situatie van zijn vader in staat, naar Parijs gestuurd om vrije kunsten te studeren. Daar leerde hij de orde van de Minderbroeders kennen, waarvan hij in 1243 lid werd. Hij werd gevraagd om in Parijs verder te gaan met een volledige academische studie theologie. In het jaar 1252/53 behaalde hij de graad van *magister theologiae*.

Bonaventura was een zeer productief theoloog. Om slechts enkele titels te noemen: de vier grote delen van zijn *Commentaar op de Sententies*, de *Quaestiones disputatae*, samen met de *Theologische Preken*, het beroemde pamflet

Itinerarium (De weg die de Geest naar God voert) uit 1259, en ten slotte de drie reeksen universitaire lezingen, de *Collationes*, die hij in de laatste jaren van zijn leven in Parijs hield. Daarvan is de *Hexaameron* zeker de beroemdste. Het meest interessante werk dat zijn theologie goed weergeeft, is echter het *Breviloquium*, dat rond 1257 werd samengesteld als een theologische synthese die aan zijn studenten en aan alle broeders werd aangeboden. In dit werk probeert Bonaventura een bondige beschrijving te geven van Gods Heilsplan, zoals dat te vinden is in zowel de Heilige Schrift als in de geschriften van heiligen en theologen. Voor beginners echter kan dit boek als verwarrend en ondoordringbaar overkomen.

We brengen uit dit werk enkele belangrijke elementen van zijn theologie naar voren. Een eerste aspect heeft te maken met de manier van theologie bedrijven.

Wie theologie studeert, moet een gedisciplineerde geest bezitten, bewogen door een toegewijde en hartstochtelijke liefde. Het intellectuele werk, waartoe een broeder geroepen kan zijn, is dan ook net zo veeleisend en misschien nog wel vermoeiender dan het handwerk. In de praktijk komt dit werk erop neer het geloof tot begrip te brengen en redenen ervoor aan te dragen, want alleen dan zal de liefde voor het geloof zijn hoogtepunt bereiken en biedt de rede het ultieme argument om aan het geloof vast te houden.

Deze inspanning is belastend en vermoeiend, omdat de leraar is geroepen "om de verborgen dingen aan het licht te brengen". En, zoals Bonaventura opmerkt in de proloog, "niemand zal deze taak gemakkelijk vinden. Het vraagt een lange oefening in vertrouwd raken met teksten. Daarvoor dient het doel duidelijk voor ogen te staan. Als we de moeite nemen om het geloof echt te begrijpen, met ernst en toewijding, dan zullen we de liefde kennen die alle kennis te boven gaat en vervuld worden met de volheid van God" (Prol. 4). Zo stelt theologie ons in staat om te groeien in goedheid en verlossing te omarmen: *Ut boni fiamus et salvemur* (Mogen we goed worden opdat we gered kunnen worden) (Prol. 5:2)

Het *Breviloquium* belicht nog een ander element van Bonaventura's theologie: het christocentrisme. De tekst, begint met de verhandeling over de goddelijke drie-eenheid en de loopt uit op een beschouwing

1274
2024
750

over eschatologische terugkeer van de mens tot God. In het centrum van die tekst staat het vleesgeworden Woord. Vanuit dit perspectief komt Christus naar voren als de sleutel van de heilsgeschiedenis, de 'volmaaktheid van het heelal', de bron van onze herschepping.

Het christelijk leven ontvouwt zich als we met redelijkheid en liefde het mysterie van de heilsgeschiedenis ingaan. Die geschiedenis heeft Christus als de ultieme logica.

Alleen door Christus kan men het wonderbare Wezen van God bereiken! In de theologie van Bonaventura horen we in feite de gevoelens van Franciscus van Assisi doorklinken, die uitriep: "Wij verlangen niets anders, willen niets anders, niets anders zal on behagen of vreugde geven dan onze Schepper en Verlosser en Redder, de enige ware God, die de volheid van het goede is, al het goede, het ware en hoogste goed. Hij alleen is goed" (NBR 23:9).

Bonaventura, een echte zoon van de *Poverello*, beschouwde de Allerhoogste als een oneindig mysterie van goedheid, dat zich door de openbaring in Christus in alle werkelijkheden toont. De Vader, de ongeschapen bron van goedheid, deelt zijn eigen goddelijke natuur volledig en oneindig mee aan zijn geliefde Zoon, de middelste persoon van de Drie-eenheid. In hun wederzijdse liefde zijn ze verenigd door de band van de Geest, de gave waarin alle andere gaven zijn gegeven en die zich uitstrekt tot de hele schepping en elk schepsel en alles terugbrengt in de volheid van de goddelijke liefde, die het hoogste goed en al het goede is.

Het expressieve en productieve moment van het goede is de scheppingsdaad van de zich voortdurend evaluerende kosmos, niet alleen wat betreft de natuur, maar ook in relatie tot de kennis. Zowel het zijn als de kennis onthullen dezelfde oorsprong en hetzelfde doel: de volheid en uitbreiding van het goede. Beide staan geschreven in het "Boek van de Schepping" en kunnen worden gelezen door de kennis en liefde van de

1274
2024
750

mens, die geroepen is om de drie-enige God in alle dingen te kennen en lief te hebben.

Dit is precies waar paus Franciscus ons aan herinnert in *Laudato Si'*, wanneer hij expliciet verwijst naar Bonaventura en schrijft dat "elk scheepsel in zichzelf een typische trinitarische structuur heeft" (nr. 239), waaruit een universele verzoening met alle schepselen (vgl. nr. 66) moet volgen. En dit is mogelijk, omdat, zoals Bonaventura zegt: "Het Goddelijk Woord in elk scheepsel is en elk scheepsel daardoor van God spreekt." (*Commentaar op Prediker*, c. 1 ad resp.).

Een bevoorrechte afspiegeling van de trinitarische relaties is de menselijke persoon die, met de gave van de Heilige Geest, het mysterie dat in het hele universum besloten ligt, tot volmaaktheid brengt. In deze antropologische context verwijst Bonaventura naar de menselijke persoon als een "microkosmos", niet alleen omdat hij vergelijkbaar is met de "macrokosmos", maar ook omdat de mens de vervulling van de kosmos, dan wel de vernietiging ervan is: de kwaliteit van het menselijk leven bepaalt de kwaliteit van de omgeving waarin hij leeft. Paus Franciscus herinnert ons hier keer op keer aan dat we acht slaan op de noodroep die uitgaat van de aarde en de armen. Wanneer we "broederschap en sociale vriendschap" tussen volkeren bevorderen, bevorderen we ook de kwaliteit van het milieu op aarde en verdedigen we de aarde tegen onze rivaliteit en hebzucht.

Kortom, volgens Bonaventura moet theologisch onderscheidingsvermogen zich tot een ervaring van God en een passie voor deze wereld ontwikkelen, zodat we in staat zijn een duidelijk teken van goddelijke liefde in de wereld te ontdekken.

De Meester van Bagnoregio stelt ons met klem de vraag in hoeverre we ons laten gezeggen, niet alleen door de Heilige Schrift, maar ook door gemeenschappelijke

noodroep van de aarde en de armen. In hoeverre verlicht hun roep ons verstand en gevoel en stelt die ons in staat "de verborgen dingen (van God) aan het licht te brengen" en zo een geschenk te zijn voor "alle kinderen van de Kerk" en van de wereld.

Minister-generaal met passie voor de orde

Op 2 februari 1257, op ongeveer 40-jarige leeftijd, veranderde het leven van de heilige Bonaventura fundamenteel. Tijdens het kapittel, dat in Rome werd gevierd in de kerk van *Ara Caeli*, waar ongeveer 100 broeders uit de 33 provincies van de orde bijeen waren, kozen de broeders, onder meer op voorstel van de vertrekkend minister-generaal Johannes van Parma, een broeder die niet deelnam aan het kapittel, maar zich op dat moment in Parijs bevond: Bonaventura van Bagnoregio.

Hij was zich vanaf het begin bewust van de last die hij moest dragen: het leiderschap van 30.000 à 35.000 broeders verspreid over heel Europa, van Engeland tot Mongolië/China en Noord-Afrika. Een dergelijke snelle groei en de ingewikkelde culturele verschillen binnen de orde waren een punt van grote zorg. Dit moest met echte aandacht en passie worden aangepakt. Dat blijkt ook uit zijn eerste rondzendbrief, die hij direct na zijn verkiezing in april 1257 schreef. Bonaventura riep de broeders niet alleen op tot de bekering van geest en hart in verschillende aspecten van hun leven als minderbroeders, hij herinnerde hen ook aan hun roeping binnen de Kerk: "Een spiegel zijn van de volle heiligheid" (Brief I, 1: in *Opere di san Bonaventura: Opuscoli francescani*/1, vol. XIV/1, Roma 1993, 113). Van de verschillende gebreken waarvoor de minister-generaal in deze brief waarschuwt, lijkt één ding soms nog steeds geldig te zijn: "Laat de luie broeders werken!"

1274
2024
750

Om de vernieuwing van de kwaliteit van het leven te bevorderen, schreef Bonaventura, opnieuw op verzoek van het generaal kapittel, twee belangrijke teksten. De eerste werd in 1260 gepresenteerd op het kapittel van Narbonne, toen de Vergadering de *Constituties* goedkeurde waarin hij de vele verwarde regels herschikte en aanvulde die de orde zichzelf in de loop der jaren sinds 1239 had opgelegd. In het volgende kapittel, dat in 1263 in Pisa werd gehouden, verwelkomde de Vergadering van de Broeders het tweede werk van Bonaventura: De *Leggenda Maggiore* en de *Leggenda minore di san Francesco*, teksten waarmee de definitieve presentatie van de heiligheid van Franciscus voor iedereen en voor altijd werd vastgelegd. Met de twee werken, het juridische en het verhalende, bood Bonaventura de broeders een dubbele en complementaire reeks aanwijzingen: de juridische normen die ze moesten volgen en het levensmodel dat ze moesten naleven.

De aanduiding van Bonaventura als de "tweede stichter van de orde" is misschien overdreven, maar het is niet helemaal verkeerd. Door zijn lange periode aan het hoofd van de orde heeft hij de minderbroeders een duidelijke identiteit gegeven en hun tweeledige zending bevestigd en verduidelijkt: een sterke inzet voor evangelisatie en een zorgvuldige trouw aan de eigen specifieke roeping als minderbroeders. In beide opzichten was de figuur van de heilige Franciscus het beslissende referentiepunt: zijn heiligheid was de garantie. Dit is wat Bonaventura in de proloog van zijn *Leggenda* plechtig benadrukt. Hij beschrijft daar Franciscus als "een boodschapper van God, de liefde van Christus waardig en een voorbeeld van de volmaakte navolging van Christus" (*LegM* prol. 2: FF 1022). Kortom, als minister-generaal nam hij met moed en intelligentie een delicate taak op zich: de elementen van het ideaal van de eerste broeders bewaren en verbinden met de

1274
2024
750

identiteitsontwikkeling van de orde, die zich sterk en alomvattend inzet voor de bevordering van het geloof en het christelijk leven in de pastorale zorg en in de cultuur.

Nog twee andere 'franciscaanse' werken van de heilige van Bagnoregio moeten worden vermeld. In 1260 schreef hij een *regel voor novicen* waarin hij onder meer degenen die dit leven wilden aanvaardden, eraan herinnerde dat "vrijwillige armoede het fundament is van het hele spirituele bouwwerk". De andere tekst is de uitgebreide en rijke verzameling *preken voor zondagen en heiligenfeesten* (1267-1268). Bonaventura was zich bewust van de gebrekkige voorbereiding van de broeders voor het ambt van predikant. Met zijn preken wilde hij hen niet alleen herinneren aan het belang van deze taak, maar hen daarmee ook een instrument aanreiken waarmee ze hun ambt beter konden uitvoeren.

Geschat wordt dat Bonaventura tijdens zijn ambtstermijn als minister-generaal een kwart van zijn tijd reizend door Europa heeft doorgebracht. Zijn reizen als stimulator en leider van de orde eindigden op 23 mei 1273, toen paus Gregorius X hem tot kardinaal-bisschop van Albano benoemde en hem vroeg om mee te werken aan de voorbereiding van het Tweede Concilie van Lyon, dat in mei van het volgende jaar zou plaatsvinden. Bij deze gelegenheid werd in Lyon ook een buitengewoon generaal kapittel bijeengeroepen om de verkiezing van Bonaventura's opvolger aan het hoofd van de orde te regelen. Hiëronymus van Ascoli, de toekomstige paus Nicolaas IV, werd tot zijn opvolger gekozen. Twee maanden later, tijdens het Concilie, op de zondagmorgen van 15 juli, verliet Bonaventura deze wereld om zich aan te sluiten bij de Ene die hij met heel zijn hart en verstand had gezocht. Zijn begrafenis werd de volgende dag gevierd. De handelingen van het Concilie beschrijven deze

1274
2024
750

gebeurtenis in de volgende woorden: "Bonaventura was geliefd bij God en bij het gelovige volk" en "allen die hem tijdens zijn leven ontmoetten, waren vervuld van diepe genegenheid voor hem".

Als minister-generaal heeft hij ons een duidelijk en krachtig getuigenis nagelaten: zijn passie voor de orde waaraan hij de heilige nagedachtenis van Franciscus had toevertrouwd; Franciscus, die hij presenteert als de hoogste mate van trouw aan de roeping van de minderbroeders en de pastorale inzet.

Als 'dienaar' nodigt Bonaventura ons uit, om ons toebehoren tot de orde te bevragen en hij moedigt ons aan om onze roeping in de orde te beleven, als zowel een geschenk van God als een gemeenschappelijke verbintenis tot welzijn van de Kerk en de wereld.

Mystiek van de liefde: genegenheid als hoogtepunt van kennis

In de geschiedenis wordt Bonaventura misschien nog meer herinnerd als een mysticus dan als een pastor en leraar, zozeer zelfs dat paus Leo XIII hem "prins onder alle mystici" noemde. En het is waar: voor Bonaventura krijgt, zowel zijn verstandelijke benadering van het geloof als zijn meer affectief toebehoren tot de orde van de minderbroeders vervulling in de mystiek. In beide gevallen is het doel immers hetzelfde: de "smaak" van God.

Het referentiepunt voor Bonaventura op deze weg, is de mystieke gebeurtenis van de stigmata van de heilige Franciscus: "Vurige begeerte voerde hem op tot God en teder mededogen maakte hem tot iemand die, uit

1274
2024
750

buitengewoon grote liefde, de dood aan het kruis voor zichzelf wilde aanvaarden." (*LegM XIII*, 3)

Op de vraag welke processen de ervaring van God mogelijk maken, geeft Bonaventura, ook uit zijn eigen ervaring, een verbazingwekkend antwoord. Aan het einde van zijn beroemde werk *Itinerarium mentis in Deum* suggereert hij: "Als je vraagt hoe deze dingen gebeuren, vraag dan om genade, niet om leerstelling inzicht of om begrip... vraag niet om licht, maar om het vuur dat ons volledig ontsteekt en leidt naar God." (*Itinerarium VII* 6).

Niettemin gaat het proces uit van een antropologische vooronderstelling: de mens is in essentie 'een verlangen', *vir desideriorum*. Naar zijn aard is de mens gericht op het enige en ultieme object dat zijn zoektocht kan bevredigen: God. Bonaventura zelf was een man van verlangen: of het nu in zijn dienst aan de orde, het academisch onderwijs, of de verkondiging van het Evangelie betrof, hij was steeds doordrongen van het verlangen om de gekruisigde Christus te aanschouwen, het definitieve referentiepunt voor zijn denken over en zijn liefde voor God. In feite ligt alleen in Hem de wortel van het wonder dat het hart en de geest van ieder mens in vuur en vlam kan zetten: de overvloed van Gods liefde, de liefde waaruit Hij zich heeft laten kruisigen. Omhuld en gesteund door deze liefde, wordt men "in God geleid": "Wij gaan met de gekruisigde Christus van deze wereld naar de Vader." Op deze weg van emotionele thuiskomst, het mystieke Pasen, is Christus dus het medium, het centrum. Hij is niet alleen centrum van het mysterie van de Drie-eenheid, maar ook het centrum van de dynamiek in het menselijk hart dat verlangt naar God: Hij is de enige middelaar "die mannen en vrouwen terugleidt naar God" (*De reductione* 23).

Uit deze aanwijzingen blijkt duidelijk dat de mystiek van Bonaventura in wezen relationeel is, gericht op de ander, dat wil zeggen op weg naar God, door het menselijk

1274
2024
750

vlees van Degene die uit een overmaat aan liefde een van ons is geworden om ons één te maken met God. De mystiek van Bonaventura kan dus worden vergeleken met de weg van de mens naar de Vader, vergezeld van de menselijkheid van Christus, de enige echte weg. In zijn christologische georiënteerde mystieke weg sluit Bonaventura aan bij de woorden waarmee Franciscus zijn eerste Regel (*Regula non-bullata*) opent: "De regel en het leven van deze broeders is dit: de leer en voetstappen van onze Heer Jezus Christus" (*NbR I 1*) – de Christus die het vleesgeworden en gekruisigde Woord werd.

In een kerstpreek worden de twee momenten van het lichaam van Christus in volmaakte harmonie gebracht: "Om de vrede volmaakt te maken, heeft de trouwste Middelaar zich eerst bij de geboorte aan de mensheid gegeven en zich vervolgens in het lijden volledig aan God gegeven voor de mensheid." Door dit mysterie van de vleesgeworden en gekruisigde liefde te zien, te geloven en eraan vast te houden, komt de mens tot ontplooiing, bezielde en ondersteund door de Heilige Geest: "Hij ontvangt het niet tenzij hij het verlangt, noch verlangt hij het tenzij hij in zijn hart wordt ontstoken door het vuur van de Heilige Geest die Christus op aarde heeft gezonden." (*Itinerarium VII 4*)

De gave van de Geest, die de vervulling van het mystieke Pasen mogelijk maakt, ontslaat de mens echter niet van de moeizame reis. Het gaat om een ervaring van God die in een geleidelijk en gestructureerd proces gezocht en voorbereid moet worden. De ascetisch-mystieke werken van Bonaventura bieden een methode waarmee men verlangen en zoeken kan combineren. Laten we slechts twee teksten in herinnering brengen: *De Boom des Levens* en *Op de Drievoudige Weg*. De eerste concentreert zich op de affectieve contemplatie van Christus, die zich openbaarde in de boom des levens die het kruis was. In de tweede tekst daarentegen wordt een

1274
2024
750

meditatie aangeboden op drie momenten van menselijke ervaring, die de godsgeboorte in ons kan doen proeven: ten eerste door 'vrede' (door de zuivering van verlangens), vervolgens door 'waarheid' (door de verlichting van het intellect) en ten slotte door 'naasteliefde' (door de Geest die de ziel ontsteekt om haar te verenigen met de liefde van Christus).

Bonaventura herinnert ons er dus aan dat de mens een "begeerder" is die geroepen is om op weg te gaan naar Ene te gaan, die aan alles hun eigenheid, waarheid en schoonheid geeft.

Maar lopen we op onze reis van dagelijkse ontmoeting met Hem, de enige die ons genoeg is, niet vaak het gevaar afgeleid te worden? Worden we niet te vaak van Hem weggetrokken om verstrooid te raken in de verscheidenheid?

Hoe vaak ervaren we niet deze afleiding, waarbij we het geheel verliezen omdat we het verwarren met de delen?

In plaats daarvan herinnert Bonaventura ons eraan dat alles betekenis en waarde heeft, zolang het ons maar helpt het enige te bereiken dat we nodig hebben: "naar God geleid worden".

Zou het jubileum van de stigmata van Sint Franciscus in 2024 niet het moment moeten zijn om na te denken over de essentie, waardoor we al het andere op een nieuwe en volledige manier kunnen terugwinnen?

Conclusie: Bonaventura's drievoudige erfenis

In juli 1274 kwam er een einde aan het leven van Bonaventura, dat hij edelmoedig en met passie op drie gebieden geleefd had.

Dit zijn ook drie essentiële aspecten van onze roeping, waarover we, zoals Paulus VI ons in het begin heeft uitgenodigd, met aandacht moeten mediteren.

Als meester in de theologie leert Bonaventura ons het pad van wijsheidzoekende kennis, waardoor we van de verbijsterende ambiguïteit en verwarring naar een dieper begrip van ons geloof (verlichting) kunnen gaan door 'verborgen dingen aan het licht te brengen'. Als minister en dus dienaar van de orde herinnert hij ons aan onze plicht om van ons leven een getuigenis te maken dat beziel is door de bereidheid tot vernieuwing (zuivering), zodat ons leven als minderbroeders een "stralende spiegel van heiligheid" moge blijven, zelfs in radicaal andere tijdelijke en culturele omstandigheden. Als mysticus toont hij ons het centrum van waaruit alles voortkomt en vervuld wordt, namelijk de gekruisigde Christus die vanaf het kruis "het vuur van de Heilige Geest" uitdeelt waardoor we ons uiteindelijke doel bereiken: "tot God gebracht" en "omgevormd tot God" te worden, tot Degene die alle dingen vervult en ze goed en mooi maakt.

Vrede en alle goeds!

fr. Massimo Fusarelli, ofm

Br. Massimo Fusarelli, OFM minister-generaal

fr. Carlos Alberto Trovarelli

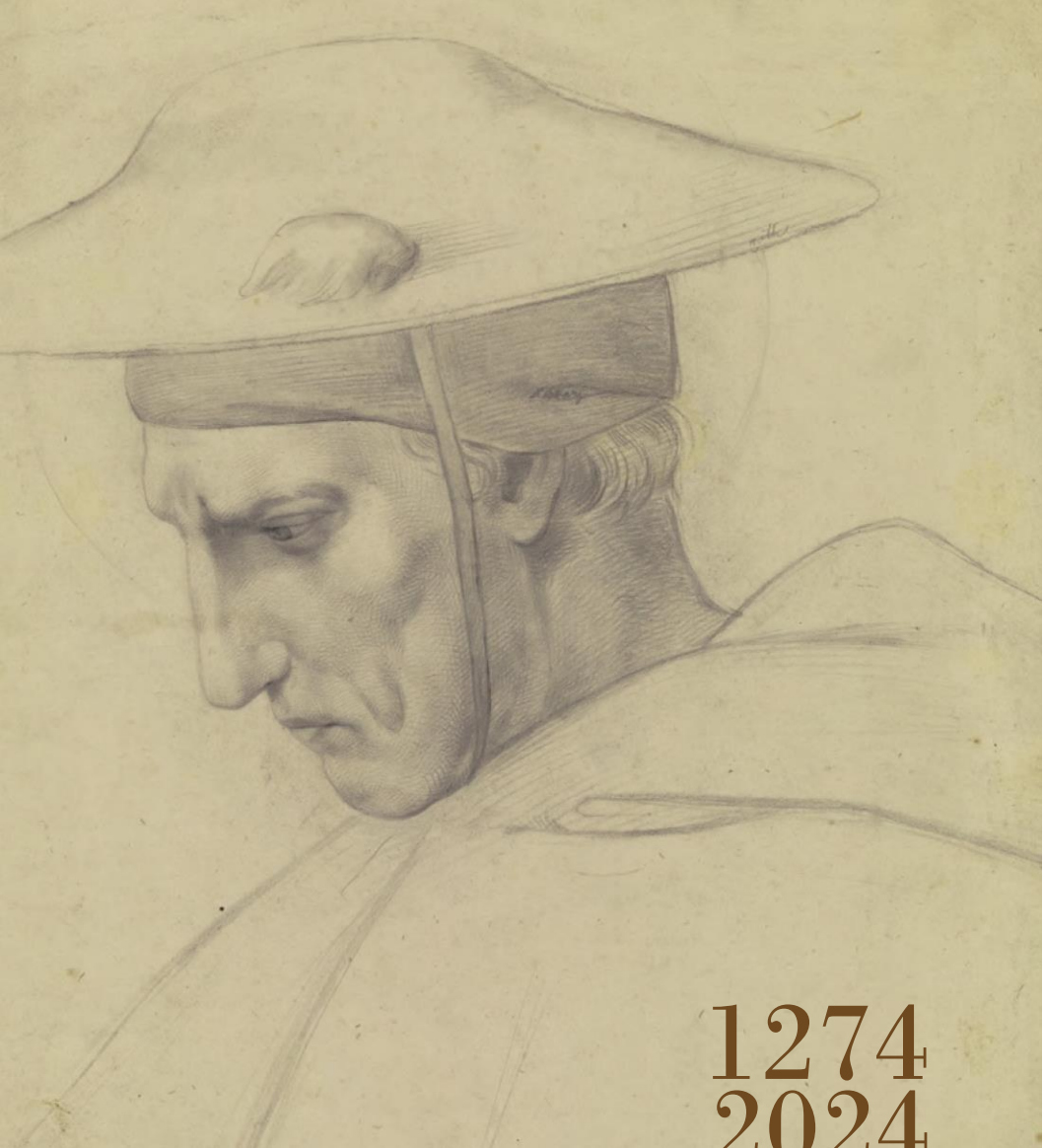
Br. Carlos Alberto Trovarelli, OFM Conv minister-generaal

fr. Roberto Genuin

Br. Roberto Genuin, OFM Cap minister-generaal

fr. Amando Trujillo Cano, TOR

Br. Amando Trujillo Cano, TOR Minister-generaal

1274
2024
750°

Conferentie van Ministers-generaal
van de Eerste Orde van Sint Franciscus en van de TOR